

Obsah

Seznam zkratek	10
1 Etika – věda o morálce	11
1.1 Obsah pojmů etika, morálka	11
1.1.1 Co je morální problém?	13
1.1.2 Co je morální dilema?	13
1.2 Etymologie slova etika	13
1.3 Etické teorie	14
1.4 Etické hodnoty a principy	15
1.4.1 Etické hodnoty	15
1.4.2 Základní etické principy v ošetrovatelství	18
1.5 Vztah etiky a práva	18
1.6 Mravní normy	20
1.7 Vymezení etiky v ošetrovatelství	21
1.7.1 Role sestry	22
1.7.2 Předmět ošetrovatelské etiky	22
1.7.3 Úkoly ošetrovatelské etiky	22
1.7.4 Cíle ošetrovatelské etiky	22
1.7.5 Základní pravidla a zdroje etického chování	22
1.8 Lékařská etika a její tradice	23
1.8.1 Česká lékařská etika	23
1.8.2 Ošetrovatelská etika jako samostatná disciplína	24
2 Zdroje zdravotnické (lékařské) ošetrovatelské etiky	27
2.1 Hippokratova přísaha a hippokratovská tradice	27
2.1.1 Hippokrates (460–370 př. n. l.)	27
2.1.2 Corpus Hippocraticum	27
2.1.3 Hippokratova přísaha	28
2.1.4 Hippokrates a tradiční vztah lékaře a nemocného	29
2.2 Židovsko-křesťanská tradice	30
2.2.1 Židovská tradice	30
2.2.2 Křesťanská tradice	30
2.3 Novodobé filozofické směry	32
2.3.1 Existencialismus	32
2.3.2 Fenomenologie	33
2.3.3 Hermeneutika	34
2.4 Holismus	34
3 Etické principy péče	37
3.1 Podmínky určující etické jednání sestry	37
3.2 Základní etické principy sestry-ošetrovatelky	37
3.2.1 Obhajoba	38

3.2.2	Odpovědnost	39
3.2.3	Povinnost	39
3.2.4	Spolupráce	40
3.3	Etický kodex sestry	40
4	Koncepce péče	42
4.1	Morální koncepce péče	42
4.2	Definice péče	43
4.3	Koncepce péče z pohledu napojení na pacienta	44
4.4	Sesterské stavovské ctnosti	44
4.4.1	Mezinárodní pravidla pro chování zdravotní sestry	46
4.5	Naslouchání a empatie	46
4.5.1	Naslouchání	46
4.5.2	Empatie	47
4.6	Mravní kultura osobnosti	48
5	Ochrana lidských práv a důstojnost pacienta/klienta	51
5.1	Lidská práva a ošetrovatelská etika	51
5.1.1	Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bylosti	52
5.2	Právo na informaci	53
5.3	Povinnost mlčenlivosti	54
5.4	Práva pacientů	56
5.4.1	Rozlišení práv	57
5.4.2	Omezení práv pacientů	57
5.4.3	Strategie na posílení práv pacientů	58
6	Poškození pacienta zdravotníkem	61
6.1	Iatrogenie, iatropatogenie – poškození lékařem	61
6.2	Sororigenie – poškození sestrou	61
6.3	Egrotogenie (aegrotogenie) – poškození pacientem	61
6.4	Iatraliptagenie – poškození léčitelem	61
6.5	Malpractice	62
6.5.1	Typy poškození pacienta	62
7	Sdělování pravdy na nemocničním lůžku	64
7.1	Vývoj názorů na pravdu	64
7.2	Informace o diagnóze	65
7.2.1	Zásady sdělování onkologické diagnózy	65
7.3	Nejčastěji kladné otázky	66
7.3.1	Komu má být pravda sdělena	66
7.3.2	Kdy má být pravda sdělena	66
7.3.3	Co říci	67
7.3.4	Jak pravdu říci	67

7.3.5	Kde pravdu sdělit	67
7.3.6	Kdo má pravdu sdělit	68
7.3.7	Kontraindikace pravdy	68
8	Etika umírání a smrti	70
8.1	Filozofie smrti	70
8.1.1	Umírání a smrt	71
8.2	Fáze umírání	72
8.2.1	Fáze umírání podle Elizabeth Kübler-Ross	72
8.2.2	Proces umírání	74
8.2.3	Období umírání	75
8.3	Modely umírání	75
8.3.1	Umírání ritualizované	75
8.3.2	Umírání institucionální	76
8.3.3	Směrnice pro pomoc umírajícím	78
8.3.4	Zásady a úkoly sestry v péči o umírajícího	78
8.3.5	Komunikace s umírajícím člověkem	79
8.3.6	Umírání jako poslední životní úkol člověka	79
8.4	Jednání s pozůstalými	80
8.5	Smutek – poznámky ke společenským způsobům	81
8.5.1	Soustrast	81
8.5.2	Pohřební rituály jako specifická forma pomoci pozůstalým	82
9	Eutanázie	84
9.1	Modely eutanázie	84
9.2.1	Pasivní eutanázie	84
9.2.2	Aktivní eutanázie	85
9.2.3	Problémy spojené s eutanázií	85
9.3	Nizozemský vzor eutanázie	85
9.3.1	Historie eutanázie v Nizozemsku	85
9.4	Living will v USA	87
9.4.1	Asistovaná sebevražda	88
10	Etické principy předcházení konfliktům	90
10.1	Druhy konfliktů	90
10.2	Jednání s pacienty	92
10.2.1	Spravedlnost	92
10.2.2	Laskavost	93
10.2.3	Odpovědnost	93
10.2.4	Jak jednat?	93
11	Etika v ošetrovatelském výzkumu	96
11.1	Strategie výzkumu v ošetrovatelství	96
11.1.1	Etické problémy ošetrovatelského výzkumu	97

11.2	Specifika ošetrovateľského výzkumu	97
11.2.1	Definice ošetrovateľského výzkumu	98
11.2.2	Předmět ošetrovateľského výzkumu	98
Přílohy		101
1.	Hippokratova přísaha	102
2.	Ženevská deklarace	103
3.	Deklarace o nezávislosti a profesionální svobodě lékaře	104
4.	Helsinská deklarace	105
5.	Etický kodex Lékařské komory České republiky	108
6.	Mezinárodní kodex pro zdravotní sestry	111
7.	Kodex sester předložený Českou asociací sester	112
8.	Mezinárodní etický kodex porodních asistentek	114
9.	Kodex profesionálního chování zdravotnických pracovníků registrovaných v ČAS	116
10.	Etické normy v ošetrovateľském povolání	117
11.	Povinnosti pracovníků ve zdravotnictví	120
12.	Dokument Rady Evropy k péči o smrtelně nemocné	121
13.	Etické principy činnosti a spolupráce oddělení lékařské genetiky	124
14.	Úmluva o lidských právech a biomedicině Rady Evropy	126
15.	Zpracování osobních údajů souvisejících se zajišťováním zdravotní péče	131
16.	Lisabonská deklarace o právech pacientů	133
17.	Amsterodamská deklarace – Deklarace práv pacientů v Evropě	134
18.	Práva pacientů	139
19.	Práva kriticky nemocného	140
20.	Deklarace práv onkologických pacientů	141
21.	Etické problémy týkající se pacientů s duševními chorobami	145
22.	Deklarace práv duševně postižených osob	146
23.	Charta práv hospitalizovaných dětí	147
24.	Etická doporučení pro vysazení nebo nenasazení život udržující léčby se speciálním zaměřením k podávání výživy a tekutin	148
Slovníček pojmů		152
Literatura		156
Odborné časopisy		160
Rejstřík		161